

основних бізнес-процесах останніх. Адже, радикальні зміни в основних бізнес-процесах за попередньо незмінених менталітеті і свідомості людських ресурсів системи, які їх реалізують, скоріше всього не відбудуться.

В доповіді демонструються основні пропозиції авторів з використання у процесах і процедурах управління змінами в організаціях [6] елементів ментального реінжинірингу та приводяться результати їх практичної апробації.

Список використаних джерел:

1. Богиня Д. П. Гуманістичні орієнтири управління конкурентоспроможністю людського розвитку / Д.П. Богиня // Регіональні проблеми людського та соціального розвитку: тези доп. і повідом. наук.-практ. конф.: В 2 т. – Т. 2 / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2008. – С. 41-51.
2. HR-менеджмент: проблеми, стратегії та перспективи: колективна монографія / за заг. ред. І.Б. Швець. – Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ», 2013. – 176 с.
3. Хворостина О. Павло Шеремета: «Україні потрібен соціальний реінжиніринг» / О. Хворостина // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lb.ua/economics/2016/10/03/346538_pavlo_sheremeta_ukraini_potriben.html
4. Соммер Д. С. Космическая валюта – наивысшее богатство / Дарио Салас Соммер. – М.: Издательство «Кодекс», 2016. – 160 с.
5. Хаммер М. Реинжиниринг корпорации. Манифест революции в бизнесе / М. Хаммер, Дж. Чампи. – Издательство: «Манн, Иванов и Фербер», 2006. – 287 с.
6. Jasińska J. Zmiany w organizacjach: sprawne zarządzanie, sytuacje kryzysowe i warunki osiągnięcia sukcesu / Joanna Jasińska. – Warszawa: Wydawnictwo FREL, 2015. – 546 s.

УДК 620.9

ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

І. В. Андрійчук

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

E-mail: igorandriyolegroman@gmail.com

Високий рівень енергетичної залежності України від традиційних паливно-енергетичних ресурсів (газ, вугілля, нафта) спонукають до визначення економічних передумов збільшення частки відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) у паливно-енергетичному балансі суб'єктів господарювання. Нагальна необхідність використання альтернативних енергоресурсів зумовлена також

наслідками глобального потепління та складною екологічною ситуацією у багатьох регіонах світу.

У сучасних ринкових умовах господарювання рівень використання поновлюваних паливо-енергетичних ресурсів становить близько 19,1% у світовому споживанні первинної енергії [1]. З кожним роком виробництво енергії із відновлюваних енергоресурсів зростає, зокрема у США, Японії, Німеччині, Швеції, Данії заплановано збільшення частки поновлюваних енергоресурсів у загальному енергобалансі до 20–50 % [2, С.37].

На сьогоднішній день питома вага ВДЕ у енергетичному балансі України становить тільки 2,6% [3]. В Енергетичній стратегії України 2030 [4] зазначено, що прогнозований обсяг виробництва енергії із відновлюваних джерел у 2030 становитиме 12,6 % від загальної встановленої потужності або 8 ГВт.

У нещодавно прийнятій Енергетичній стратегії 2035 [5] частка ВДЕ у загальному первинному постачанні енергії повинна становити 25%.

У економічній літературі виділяють значну кількість визначень дефініції «потенціал». Так, у “Економічній енциклопедії” [6] вказується, що «потенціал» – це наявні в економічного суб’єкта ресурси, їхня оптимальна структура та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети.

Економічний потенціал за Є. Горбуновим [7] включає людський, трудовий потенціал, потенціал природних ресурсів, виробничий і відтворювальний потенціал і потенціал вжитків населення.

Для оцінки енергетичного потенціалу АПЕР виділяють три його різновиди – загальний, технічний і доцільно-економічний [8].

Загальний потенціал (ЗП) – це вся кількість енергії, якою характеризується кожне з розглянутих джерел енергії.

Технічний потенціал (ТП) – це частка енергії загального потенціалу, яку можна реалізувати за допомогою сучасних технічних засобів.

Доцільно-економічний потенціал (ДЕП) – кількість енергії, яку доцільно використовувати, враховуючи при цьому економічні, екологічні, технічно-технологічні, соціальні та політичні фактори.

Економічний потенціал впровадження відновлювальних паливно-енергетичних ресурсів у паливно-енергетичний баланс пропонується розраховувати із врахуванням [9] за допомогою коефіцієнта заміщення традиційних (не відновлювальних) енергоресурсів відновлювальними ($K_{ВЕР}$):

$$K_{ВЕР} = \frac{\sum_{i=1}^n P_{iv}^t \cdot \gamma_i^{e^t} + \sum_{i=1}^n P_{ic}^t \cdot \gamma_i^{c^t}}{\sum_{j=1}^r P^t} \cdot K_1 \cdot K_2 \dots K_m, \quad (1)$$

де P^t – попит на паливно-енергетичні ресурси (традиційні та відновлювальні) у t-му році, т.у.п.;

i – вид відновлювального паливно-енергетичного ресурсу, $i: = [1 \dots n]$;

j – вид традиційного паливно-енергетичного ресурсу, $i: = [1 \dots r]$;

n – кількість відновлювальних паливно-енергетичних ресурсів;

r – кількість традиційних паливно-енергетичних ресурсів;

P_{is}^t – технічно досяжний потенціал i – того відновлювального енергоресурсу за t -й рік у виробничій сфері, т.у.п.;

P_{ic}^t – технічно досяжний потенціал i – того відновлювального енергоресурсу за t -й рік у соціальній сфері, т.у.п.;

$\gamma_i^{e^t}$ – економічно-доцільна частка технічно досяжного потенціалу i – того відновлювального енергоресурсу за t -й рік у виробничій сфері, ум.од.;

$\gamma_i^{c^t}$ – економічно-доцільна частка технічно досяжного потенціалу i – того відновлювального енергоресурсу за t -й рік у соціальній сфері, ум.од.;

$K_1, K_2, \dots, K_m$ – корегуючі коефіцієнти, у яких враховано вплив змін у зовнішньому середовищі (глобальне потепління, світова політико-економічна кон'юнктура на момент оцінки потенціалу і т.д.).

Отже, визначення економічного потенціалу відновлювальних енергоресурсів із врахуванням зазначених критеріїв дасть змогу залучати потенційних інвесторів та сприятиме розвитку альтернативної енергетики в Україні.

Список використаних джерел:

1. Кудря С.О. Потенціал використання відновлюваних джерел енергії. Досвід розвинутих країн з питань розвитку відновлюваної енергетики. / С.О. Кудря // Матеріали семінару «Енергоефективність в сільськогосподарському секторі». – м. Київ, 17-18 травня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ive.org.ua/wp-content/uploads/kudrya-17052016.pdf>

2. Маляренко В.А. Відновлювальні джерела енергії для Харківської області: сучасний стан, тенденції, перспективи / В. А. Маляренко, І. К. Галетич, Ю. І. Вергелес // Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. – 2012. – № 7(101). – С. 36-43. – Режим доступу: <http://eee.khpi.edu.ua/article/view/20403/18014>

3. Енергетичний баланс України за 2014 р. [електронний ресурс]/ Експрес-випуск Державної служби статистики – Режим доступу: <http://www.uabio.org/img/files/news/pdf/energy-balance-ukraine-2014.pdf>

4. Енергетична стратегія Україна на період до 2030 року // Розпорядження Кабінету Міністрів України - № 1071 від 24.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/energetichna-strategija-ukrayini-na-period-do-2030-r.-doc195024.html>

5. Додаток 1 до Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://reform.energy/media/785/1f5542debd3c6efb1a4b65b7d6a8a8ff.pdf>

6. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 3 // Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 952 с.

7. Рзаєв Г. І. Теоретико-концептуальні підходи до поняття «потенціал підприємства» / Г. І. Рзаєв, Т. Г. Рзаєва, Н. С. Оришин // Вісник Хмельницького національного університету. – № 6, Т.1 – 2012. – С.29 – 34.

8. Атлас енергетичного потенціалу відновлюваних та нетрадиційних джерел енергії України. Державний комітет України з енергозбереження, НАН України, – Київ. – 2001. – 35 с.

9. Андрійчук І.В. Розробка алгоритму визначення економічного потенціалу альтернативних енергоресурсів регіону/ І.В. Андрійчук, У.Ю. Палійчук // Ефективна економіка. – 2015. - № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=4061>.

УДК 338.45:622.323

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕНТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ГАЗОВИДОБУВАННІ

Я. С. Витвицький, Н. О. Гавадзин, І. М. Метюшон, М. С. Пілка

Кафедра економіки підприємства

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: econpid@nung.edu.ua

Постановка проблеми. Нарощування власного видобутку природного газу в Україні є стратегічно важливим завданням, від якого значною мірою залежить економічна безпека нашої держави. У досягненні цієї мети важлива роль належить встановленню обґрунтованого рівня природно-ресурсних рентних платежів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дана робота є продовженням наших досліджень, що стосувались розробки економічного механізму рентного оподаткування у нафтовидобуванні [1, 2, 3].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Досі гострими залишаються питання обґрунтованої диференціації рентних платежів залежно від основних рентоутворюючих властивостей газових родовищ, а саме